

Handläggare
Johanna Kleman
Telefon: 08-50825289

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Remiss av Promemorian En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter (Ds 2024:25)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/1318

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Socialnämnden har ombetts att svara på *Remiss av Promemorian En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter (Ds 2024:25)*. I promemorian lämnas förslag på ett antal ändringar som utredningen bedömer ska ge bättre förutsättningar för en snabbare, flexiblare och mer effektiv utbyggnad av fler häkten och anstalter på såväl kort som längre sikt. Förslagen innebär undantag från vissa krav i plan- och bygglagen, miljöbalken och fastighetsbildningslagen för att påskynda utbyggnadsprocessen. Utredningen föreslår nya, mer generösa regler för tidsbegränsade bygglov och om att flera avvikelser får godtas när permanenta bygglov ges. Utredningen ser vidare ett behov av ett expertråd för kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt att Boverket får i uppdrag att ta fram tydlig vägledning för att underlätta och snabba upp processerna. Inhämtade synpunkter i utredningen pekar på att de största hindren inte ligger i regelverken utan snarare i frågor om ägandeförhållanden och upphandlingar.

Socialnämnden välkomnar en översyn av möjliga åtgärder för en bättre samordning och samverkan mellan olika myndigheter och aktörer för att säkerställa en effektiv plan- och byggprocess. Nämnden är medveten om att förslaget om ytterligare planavvikelser är begränsat till anstalter och häkten utifrån utredningens uppdrag men anser att möjligheten att utvidga förslaget till att omfatta andra samhällsviktiga verksamheter bör tas. Statens institutionsstyrelse som har liknande problem är en av de verksamheter som socialnämnden anser bör inkluderas. Nämnden anser även att sådana samhällsviktiga verksamheter bör inkluderas i den utredning som föreslås gällande markförsörjning i det fall förslaget antas. Socialnämnden vill även framhäva vikten av att

noggrant överväga lokalisering när det gäller etablering av häkten och anstalter samt att kommunerna är involverade i planeringen och beslutsprocessen. Det bör även finnas tydliga krav på att häkten och anstalter görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har bett socialnämnden att svara på *Remiss av Promemorian En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter* (Ds 2024:25). Regeringen beslutade den 15 mars 2024 att ge en bokstavsutredare i uppdrag att biträda departementet med att utreda åtgärder för en snabbare utbyggnad av häkten och anstalter, utredningen har varit en s.k. snabbutredning.

Ärendet

I promemorian (Ds 2024:25) lämnas förslag på ett antal ändringar som utredningen bedömer ska ge bättre förutsättningar för en snabbare, flexiblare och mer effektiv utbyggnad av fler häkten och anstalter på såväl kort som på längre sikt. Utredningen menar att förslagen syftar till att säkra tillgången på platser och förbättra förhållandena på häkten och anstalter, samtidigt som det möjliggör en effektivare användning av kommunal mark. Inhämtade synpunkter i utredningen pekar på att de största hindren inte ligger i regelverken utan snarare i frågor om ägandeförhållanden och upphandlingar.

Utredningens förslag innebär bland annat undantag från vissa krav i plan- och bygglagen (2010:900), miljöbalken (1998:808) och fastighetsbildningslagen (1970:998) i syfte att påskynda utbyggnadsprocessen.

Utredningen föreslår:

- Att tidsbegränsade bygglov ska få ges i fler fall än i dag.

Förslaget är att ett sådant lov ska få ges för en åtgärd som avser en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte om

- sökanden begär det,
 - det är tekniskt möjligt att återställa platsen eller byggnadsverket och åtgärden uppfyller någon förutsättning för ett permanent bygglov.
 - Ett sådant tidsbegränsat bygglov får ges som längst i 20 år.
- Att ett rådgivande organ, Expertrådet för Kriminalvårdens utbyggnad, ska inrättas vid Kriminalvården.

Syftet är att Kriminalvården ska få ytterligare verktyg för att kunna arbeta mer sammanhållet vad det gäller processer och

förutsättningar vid lokalisering och utbyggnad av häkten och anstalter.

- Att länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna ska få i uppdrag att prioritera vissa överklaganden avseende häkten och anstalter.

Förslaget ovan har tagits fram i avvaktan på resultatet av annat pågående arbete i fråga om överklagandeprocesser.

- Att regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram en samlad vägledning för plan- och byggprocessen avseende häkten och anstalter.

Utredningen föreslår att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 december 2025. Det finns också ett förslag om att bestämmelsen avseende de tidsbegränsade byggloven ska upphöra att gälla den 1 december 2035.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämnden välkomnar en översyn av möjliga åtgärder för en bättre samordning och samverkan mellan olika myndigheter och aktörer för att säkerställa en effektiv plan- och byggprocess. Socialnämnden är medveten om att förslaget om ytterligare planavvikelser är begränsat till anstalter och häkten utifrån utredningens uppdrag men anser att möjligheten att utvidga förslaget till att omfatta andra samhällsviktiga verksamheter bör tas. Statens institutionsstyrelse som har liknande problem är en av de verksamheter som socialnämnden anser bör inkluderas. Nämnden anser även att sådana samhällsviktiga verksamheter bör inkluderas i den utredning som föreslås gällande markförsörjning i det fall förslaget antas. Socialnämnden vill även framhäva vikten av att noggrant överväga lokalisering när det gäller etablering av häkten och anstalter samt att kommunerna är involverade i planeringen och beslutsprocessen. Det bör även finnas tydliga krav på att häkten och anstalter görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Promemorian En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter (Ds 2024:25)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2025-01-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-01-11